

РЕЗЮМЕ

Ю. В. Пелех. Определение роли ценностно-смысловой константы ПРИ формировании готовности будущего педагога к профессиональной деятельности.

В статье совершен герменевтико-структурный анализ понятий, которые определяют роль ценностно-смысловой константы при формировании готовности будущего педагога к профессиональной деятельности. Приведена концептуальная модель, основной целью внедрения которой в учебно-воспитательный процесс вузов есть обогащение и развитие ценностно-смысловой сферы личности будущего педагога путём осмысления высших гуманистических ценностей человечества для эффективного приобретения ключевых компетенций.

Ключевые слова: ценности, ценностные ориентации, ценностно-смысловая готовность, модель, модель ценностно-смысловой готовности, будущий педагог, педагогическая деятельность, готовность к профессиональной деятельности.

SUMMARY

Yu. Pelekh. Determination of the role of semantic and valuable constant in the formation of future pedagogue readiness to the professional activity.

The article deals with hermeneutical and structural analysis of notions which define the role of valuable and meaningful constant in future teacher's readiness to professional activity formation. The conceptual model is represented, the main purpose usage of which in educational process of higher educational establishment is enrichment and development of future teacher's valuable-meaningful sphere by the way of man-kind high human values realizing with the purpose of professional competence effective gaining.

Key words: values, valuable orientations, valuable-meaningful readiness, model, model of valuable and semantic readiness, future teacher, pedagogical activity, readiness to the professional activity.

УДК 379.82–057.87

С. Г. Пішун

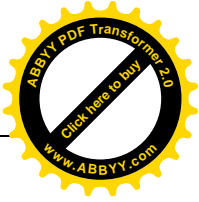
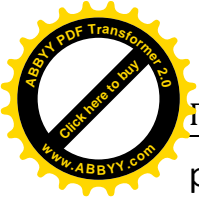
Сумська філія Харківського національного
університету внутрішніх справ

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА САМОРЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ВІЛЬНИЙ ЧАС

У статті розглянуто актуальну проблему – розробка комплексу педагогічних умов для ефективного функціонування і розвитку художньо-творчої діяльності студентів. Художньо-творча діяльність студентів визначається як активна, цілепокладаюча, особистісно і професійно значуща діяльність, спрямована на їх естетичний розвиток, а також на творче вирішення педагогічних завдань й особисте професійне вдосконалення.

Ключові слова: педагогічні умови, художньо-творча діяльність, самореалізація, студенти, актуалізація, потреби, схильності, здібності.

Постановка проблеми. Як одне з актуальних завдань, визначених Національною доктриною розвитку освіти в Україні XXI ст., творчість розглядається у широкому розумінні як важлива умова формування багатогранної особистості. У світлі нових концепцій виховання людини перевага віддається формуванню молодого покоління, здатного творчо залучатися до життєдіяльності, самостійно розв'язувати доступні проблеми. «Методологічною парадигмою сучасної діяльності людини в будь-якій сфері має стати творчість. У реалізації цього завдання провідна

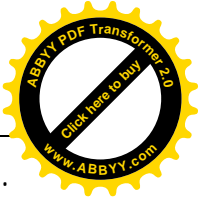
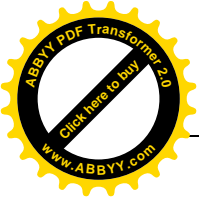


роль належить освіті, навчанню, вихованню» [4, 315–316].

Відомо, що будь-яка діяльність може успішно функціонувати і розвиватися тільки за дотримання певних умов. Проблема педагогічних умов склалася у зв'язку з виділенням у педагогічному процесі двох основних субпроцесів: навчання і виховання. Як і всяка діяльність, художньо-творча діяльність студентів має свої принципові особливості, які полягають у тому, що неможливо примусити студента опановувати засоби і прийоми цієї діяльності, оскільки в організаційному аспекті художньо-творча діяльність не включена в обов'язковий навчальний план, тому не регламентується і не спрямована ззовні, а вільно обирається самими студентами за внутрішньою спонукою й організовується, виходячи з їх художньо-естетичних потреб, індивідуальних схильностей і здібностей. Слід зазначити, що необхідною умовою успішної творчої самореалізації студентської молоді є її становлення як суб'єкта соціальної діяльності.

Актуальність дослідження проблеми розвитку художньо-творчого потенціалу студентів зумовлена насамперед наявністю практичної потреби у використанні їх потенційних ресурсів як основної сили у вирішенні завдань розвитку творчих здібностей та активності у вільний час. Дослідження комплексу проблем, пов'язаних із розумінням специфіки самої творчості, природи, сутності й структури творчого потенціалу людини, дає можливість більш глибоко розкрити механізм становлення і реалізації творчих здібностей молоді. Творчий потенціал є важливим надбанням як суспільства в цілому, так і окремої людини, що дає можливість ефективно вирішувати суто практичні завдання, пов'язані з використанням людського потенціалу для розвитку українського суспільства. «Проблема адаптації людини в умовах швидкоплинних і кардинальних соціально-політичних і техніко-технологічних змін є одним із мотивів доцільності розвитку творчих можливостей особистості, формування її творчого потенціалу» [2, 71].

Практика переконує, що рівень професійної підготовки, компетентності молодого спеціаліста, безумовно, залежить від творчих можливостей, активізованих як у навчальний, так і в позанавчальний час, а також від сформованості уявлень про світ. На сьогодні серед молоді одні не можуть себе розкрити і реалізувати, інші – самореалізуються в негативному, антисуспільному напрямку, треті – просто не мають стійких мотивів для самореалізації.

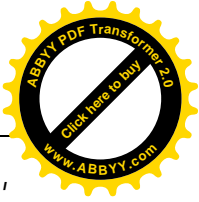
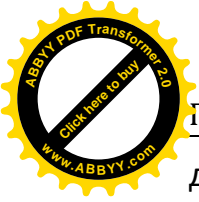


Творча діяльність має особливе значення у формуванні особистості. «Людина думає, що створює ідеї, але насправді вони створюють її...», – пише К. Г. Юнг, відзначаючи значення творчої діяльності у становленні особистості. Слід звернути увагу на те, що творчість, її формування та потреба в ній завжди розглядалася в особистісному контексті в багатьох, особливо зарубіжних, концепціях (А. Маслоу, К. Роджерс, З. Фрейд, Є. Фромм). Дослідження вчених з цієї проблеми засвідчують, що у процесі розвитку і становлення творчої особистості особливе значення мають такі важливі якості, як активність, інтелектуальна чутливість, розвиток логічного та образного мислення, спроможність до активного діалогу та співробітництва, педагогічні умови, які необхідно створити, щоб дати можливість максимально сформувати в особистості бажання творчо працювати, продукуючи нові ідеї.

Нові генерації створюються індивідуальною творчістю, іншими словами, народжуються в глибинах людської суб'єктивності і, щоб народилася нова культура, потрібні такі символи, які були б визнані іншими людьми, як зразки, тобто стали змістовними домінантами. Від того, наскільки наступні покоління будуть досконалішими і багатшими в естетичному, моральному, інтелектуальному розвитку, буде залежати, на яких підвалинах та принципах будуватиметься культура розвитку людства (зокрема України) у XXI столітті. Ефективність розвитку творчих здібностей молоді залежить від керівника студії, гуртка, об'єднання (оскільки йдеться про позанавчальну діяльність). Однією з головних умов тут є врахування вікових особливостей молоді, адже мета, мотивація, шляхи досягнення цієї мети залежно від віку можуть бути різними. Саме вони визначають інтерес до праці, виникнення проблемної ситуації. «Ще один аспект успішної реалізації своїх потреб – доступність творчих завдань. Їх складність повинна узгоджуватися з «кроками» культурного та естетичного розвитку особистості на певному етапі» [6, 155–158]. Психологією встановлено, що кожна людина має свій, тільки їй притаманний «крок» творчого вдосконалення. Уповільнення розвитку, а тим більше прискорення, призводить до небажаних наслідків. Така вимога породжує вдале поєднання індивідуальної та колективної творчої діяльності.

Мета статті – визначити й обґрунтувати комплекс педагогічних умов, що забезпечують успішний розвиток художньо-творчої діяльності та самореалізації студентів у вільний час.

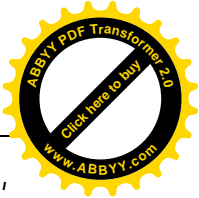
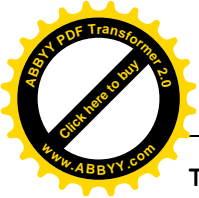
Аналіз актуальних досліджень. Проблема творчої особистості, її



діяльності займалися такі вчені, як Н. Е. Воробйов, П. К. Енгельмейер, Н. В. Кічук, А. Н. Лук, А. М. Матюшкін, Я. О. Пономарьов, Г. І. Щукіна. Розкриттю змісту творчої особистості, її потенціалу приділено увагу у працях сучасних учених – В. І. Андрєєва, Т. Г. Браже, П. Ф. Кравчук, А. С. Майданова, В. Ф. Овчинникова, Н. Ю. Посталюка, Б. А. Райзенберга, В. В. Рибалко, Н. Н. Ростовцева та ін., які відзначали, що творчість самою своєю суттю є діяльністю, яка іманентно включена в соціально-культурну сферу життєдіяльності людини, в якій вона реалізується як суб'єкт, що саморозвивається, на підставі суспільних й особистих ціннісних установок. Творчість виявляється в різних видах соціальної діяльності, визначається специфічними особливостями функціонування залежно від конкретної сфери перетворень – духовно-ідеологічних, економічних, культурних, політичних. Умови виховання і розвитку особистості подано у працях Є. І. Ісаєва, Т. В. Лабунської, С. Д. Левіна, А. С. Макаренка, В. І. Слободчикова, В. О. Сухомлинського, Т. Ф. Шацького, В. Р. Щербакова.

Виклад основного матеріалу. Поняття «педагогічні умови» має неоднозначне трактування. Різні вчені дають власне бачення їх сутності. Так, Н. М. Яковлева під педагогічними умовами розуміє сукупність заходів у навчально-виховному процесі, що забезпечують досягнення вихованцями професійного рівня діяльності. В. І. Андрєєв представляє педагогічні умови як зміст, методи, прийоми й організаційні форми навчання. Багато дослідників (З. С. Левчук, Д. П. Пустовойтов та ін.), характеризуючи педагогічні умови, що сприяють продуктивності діяльності студентів, обґрунтовують необхідність урахування особливостей пізнавальних процесів конкретного студента – пам'яті, уваги, мислення, мотиваційно-вольової сфери, комунікативності, культури, спілкування, саморозвитку власної діяльності тощо. Таким чином, узагальнюючи наведені вище визначення педагогічних умов, що можна вжити до будь-якої діяльності, у тому числі художньо-творчої діяльності студентів, виділимо:

- чітке визначення мети діяльності, оскільки доцільність є феноменологічною характеристикою будь-якої діяльності, у тому числі художньо-творчої;
- орієнтацію особи у цінностях конкретної діяльності, оскільки ми визначаємо особистий інтерес;
- організацію діяльності, засновану на вирішенні практичних завдань, оскільки тільки практика визначає реальну цінність діяльності, а

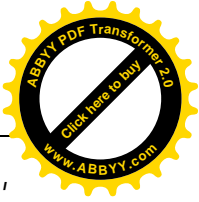
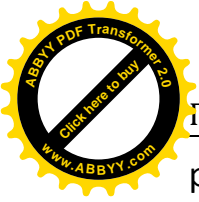


також осмислення й ухвалення суспільних та особових цілей діяльності, заснованих на цілях і визначених цільовими установками.

Виходячи з контексту статті, можна зазначити, що педагогічні умови розвитку художньо-творчої діяльності студентів поза навчальною діяльністю – це система доцільно збудованих обставин, що визначають ефективність функціонування і розвиток художньо-творчої діяльності студентів, в якій оптимально реалізуються її внутрішні властивості. Необхідним чинником розвитку такої діяльності є її вільний вибір студентами залежно від їх особистого інтересу, індивідуальних схильностей і здібностей. Тобто людина повинна мати певний творчий потенціал, який дасть їй змогу успішно самореалізуватися в будь-якій сфері діяльності. «Невід'ємною основою у вибудовуванні будь-яких видів діяльності виступає творчість. Творчість у відносинах і діяльності розглядається як необхідний рушій процесу самореалізації, у творчому самовираженні присутній критерій відповідальності «авторів самих себе» за процес і результат самобудівництва. Саме у творчості людина реалізується як цілісна особа, що розвивається, а у процесі співтворчості між студентом і викладачем відбувається процес, що веде людину до вершин самореалізації і самоздійснення» [1, 44].

В. В. Рибалко до сфери творчого потенціалу особистості відносить:

- задатки, нахили, що виявляються в підвищенні чутливості, певній вибірковості, у динамічності психічних процесів;
- інтереси, їх спрямованість, частоту й систематичність виявів домінування пізнавальних інтересів; допитливість, потяг до створення нового, нахили до пошуку та розв'язання проблем;
- швидкість у засвоєнні нової інформації, утворенні асоціативних масивів;
- нахили до постійних порівнянь, зіставлень, вироблення еталонів для наступного вибору;
- вияви загального інтелекту, швидке оцінювання та вибір шляху розв'язання, адекватність дій;
- емоційне ставлення, вплив почуттів на суб'єктивні оцінювання, вибір, надання переваг;
- наполегливість, цілеспрямованість, переконаність, працелюбність, систематичність у роботі, ухвалення сміливих рішень;
- творчі тенденції у роботі – вміння комбінувати, шукати аналоги,



реконструювати; нахили до зміни варіантів, економне використання часу, матеріальних засобів тощо;

- інтуїцію – здатність до оцінок, прогнозів;
- оволодіння технікою праці, майстерність;
- здатність виробляти особистісні стратегії і тактики під час вирішення загальних і спеціальних нових проблем, завдань, а також пошуку шляхів виходу із складних, нестандартних ситуацій [5].

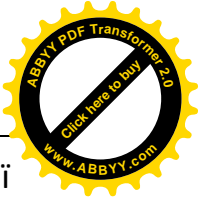
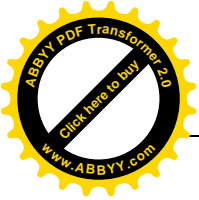
Складність і багатовекторність художньо-творчої діяльності у вільний час припускає розглядати процес її розвитку комплексно, тому ми будемо говорити про комплекс педагогічних умов, який є необхідною цілісною складовою для її ефективного розвитку:

- актуалізація потреби студентів у художньо-творчій діяльності, орієнтація студентів на особисте самопізнання;
- діагностичний підхід до визначення здібностей студентів;
- реалізація індивідуальних схильностей і здібностей студентів у конкретних видах художньо-творчої діяльності, розвиток професійних й особистісно значущих якостей студентів;
- формування досвіду художньо-творчої діяльності, втілення вмінь у продуктах цієї діяльності.

Розглянемо кожну із сформульованих умов детальніше.

1. Під актуалізацією ми розуміємо процес виклику, збудження і підтримки ситуативних спонук, потребових станів у студентів, спрямованих на усвідомлення потреб художньо-творчої діяльності, створення ситуацій, що дають можливість задоволення цих потреб у процесі даної діяльності. Ми вважаємо, що за систематичної актуалізації ситуативних спонук і потребових станів у процесі розвитку художньо-творчої діяльності потреби студентів поступово зміцнюються і переходять у глибоко усвідомлені і стійкі. Конкретна практика актуалізації потреб студентів у цій сфері діяльності сприяє їх переходу від «знаю» до реально діючих, що є необхідною умовою її розвитку, а також орієнтує студентів на особове самопізнання. Для нас принципово важливо виявити, що ж є потребами художньо-творчої діяльності? Очевидно, що це система особливих потреб. Ми визначаємо потреби художньо-творчої діяльності так:

- потреба цілісного світосприйняття;
- потреба в гармонії і красі;
- потреба у творчій самореалізації у формах художньої творчості;



- потреба емоційного самовираження у процесі художньо-творчої діяльності;
- потреба в додатковому, ілюзорному досвіді, яку задовольняє творчість;
- потреба створення художнього образу в продуктах цієї діяльності;
- потреба сприйняття художнього образу у творах художньої творчості.

М. С. Каган зазначає, що потреби художньо-творчої діяльності належать до сутнісних сил людини: «Вони з'явилися в глибокій старовині, по суті справи разом з людиною, з суспільством, культурою і, перетворюючись на художні світи в продуктах художньої творчості, зберігаються на всіх подальших ступенях людства і у всіх, що населяють землю народів» [3, 343].

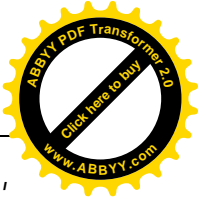
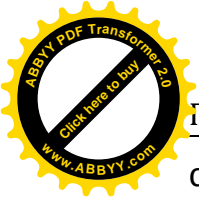
2. Однією з основних умов розвитку художньо-творчої діяльності студентів у вільний час є здійснення діагностичного підходу до визначення здібностей студентів у цій діяльності.

Діагностичний підхід покликаний:

- оптимізувати процес розвитку художньо-творчої діяльності студентів;
- індивідуалізувати цей процес, виявляючи індивідуальні схильності і здібності кожного студента до конкретних видів художньо-творчої діяльності;
- забезпечити на користь оптимізації процесу розвитку художньо-творчої діяльності правильне визначення результатів діагностики;
- керуючись виробленими критеріями, звести до мінімуму помилки під час визначення загальних і спеціальних здібностей студентів до конкретного виду художньо-творчої діяльності.

У проблематиці діагностики зазвичай виділяються три питання: що діагностувати, як здійснювати діагностику (згідно з якими критеріями, за допомогою яких процедур), який інструментарій діагностування (методи діагностики). У нашій статті ми маємо на увазі діагностику, якій піддаються індивідуальні здібності студентів, що визначають ступінь їх підготовленості до художньо-творчої діяльності, її конкретних видів і форм реалізації у вільний час.

3. Здібності формуються і розвиваються в діяльності, оскільки саме в ній людина як суб'єкт проявляє властивості психіки, пов'язані із здібностями, якщо вона з цією діяльністю успішно справляється, оскільки



саме в діяльності у неї відбувається розвиток цих властивостей, тому, розглядаючи цю педагогічну умову, треба звернути увагу на особистісно-діяльнісний підхід. Здібності тісно пов'язані із схильностями, оскільки розглядаються як виборча спрямованість індивіда на певну діяльність, що спонукає нею займатися. В основі такої спрямованості лежить стійка потреба. Таким чином, схильності – це передумови розвитку здібностей.

Значний вплив, спрямований на забезпечення умов, що сприяють розвитку здібностей, зробив підхід до творчості в концепції К. Роджерса. Він уважав, що творчий розвиток не можна формувати, а треба створювати умови для виявлення внутрішніх можливостей. Розвиток здібностей однозначно пов'язаний із процесом самореалізації особистості. Ми вважаємо, що загальна здатність до художньо-творчої діяльності припускає розвиток насамперед образного мислення, що реалізується у почутті емпатії, емоційній чуйності, безпосередності поведінки та ін. Спеціальні художньо-творчі здібності, тобто здібності до конкретного виду художньо-творчої діяльності, тісно пов'язані із загальними, у процесі свого розвитку неповторно позначаються на індивідуальності.

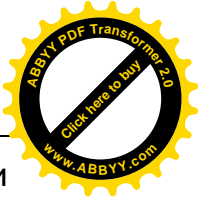
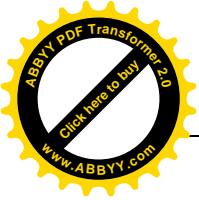
Здібності не можуть існувати інакше, як у постійному процесі розвитку. Здібність, яка не розвивається, особливо в діяльності, якою на практиці людина перестає користуватися, із часом втрачається. Тільки завдяки постійним вправам, пов'язаним із систематичними заняттями такими складними видами людської діяльності, як музика, художня і технічна творчість, можуть підтримуватися і розвиватися відповідні здібності особистості.

4. Структура вмінь повинна відповідати структурі потреб і здібностей, адже вміння і потрібні для того, щоб реалізувати здібності, переводячи діяльність їх потенційного стану в актуальне. Відповідно людина повинна вміти змінювати світ своєю практичною діяльністю, і спілкуватися з іншими людьми у цьому процесі. Для цього їй потрібний досвід діяльності.

Процес формування досвіду художньо-творчої діяльності можна поділити на такі етапи:

1) спочатку досвід для людини є процесом, який вона спостерігає ніби поза власною особою і поступово усвідомлюється нею за допомогою відображення;

2) у результаті поступового усвідомлення й оволодіння послідовністю дій уміння, як здатність виконувати певну діяльність, стає для людини способом її діяльності;



3) у результаті формується готовність суб'єкта самостійно виконувати конкретну художньо-творчу діяльність.

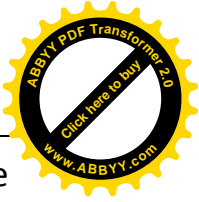
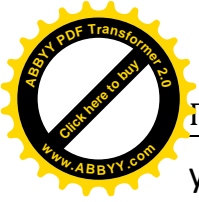
Процес формування досвіду художньо-творчої діяльності студентів багато в чому визначається тим, наскільки вони володіють необхідними для здійснення цієї діяльності вміннями, тобто маються на увазі творчі вміння, які забезпечують раціональне, ефективне здійснення і розвиток художньо-творчої діяльності. Творчі вміння дослідники визначають як:

- 1) володіння складною, динамічною сукупністю психічних і практичних дій, спрямованих на творчі рішення професійних функцій;
- 2) міра успішності евристичного, варіативно-діяльнісного початку;
- 3) міра ефективності продуктивного вирішення широкого спектра творчих завдань;
- 4) реалізація гармонізації між свідомістю і підсвідомістю в мисленні людини, що відзначає, таким чином, практичні дії – формування вмінь і наповнення їх культурним сенсом.

Відповідно до цього до складу комплексу художньо-творчих умінь ми включаємо:

- вміння образно мислити;
- вміння естетично сприймати дійсність;
- вміння користуватися «мовою» мистецтва і переносити ці вміння у сферу професійних знань і повсякденне життя;
- вміння цілісно сприймати навколишній світ;
- вміння творчо реалізувати особистий досвід у процесі художньо-творчої діяльності;
- вміння втілювати художній задум у творах;
- вміння презентувати продукт власної художньо-творчої діяльності в умовах концертно-виконавської і педагогічної практики;
- вміння творчо сприймати твори художньої творчості;
- вміння реалізувати індивідуальні здібності в конкретних видах і формах художньо-творчої діяльності;

Висновки. Ефективність розв'язання проблеми розвитку творчої діяльності та самореалізації студентів у вільний час залежить від спеціальної організації процесу розвитку художньо-творчої діяльності студентів і від реалізації комплексу педагогічних умов для її ефективного функціонування і розвитку. Сприятли професійному й особистому вдосконаленню студентів може тільки та художньо-творча діяльність, яка має цілісний характер. Якщо студент усвідомлено і самостійно проходить



усі етапи оволодіння художньо-творчою діяльністю в їх послідовності, то це означає, що студент є суб'єктом цієї діяльності.

Творче засвоєння знань і навичок, які безпосередньо пов'язані з предметною діяльністю (у цьому разі ми розглядаємо участь студентів у різних клубах за інтересами, творчих об'єднаннях у позанавчальній діяльності). Потреба в культурному розвитку і творча активність особистості на цьому етапі полягає в тому, що кожне нове покоління якоюсь мірою раціоналізує використання певних соціальних і творчих сил та здібностей, а також вилучає все застаріле і здійснює деякі рекомбінації.

Однією із фундаментальних основ творчої самореалізації особистості є самоактуалізація, яка, на нашу думку, синтезована сукупністю пізнавального мислення, що розвивається в навчальній діяльності студента і творчого мислення та формується ситуаціями й обставинами. Отже, під час організації умов для творчої самореалізації молоді необхідно враховувати дихотомію «особа – суспільство», що становить важливу методологічну підставу для соціально-педагогічних процесів.

ЛІТЕРАТУРА

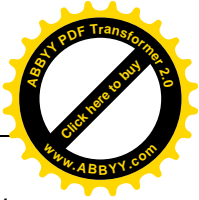
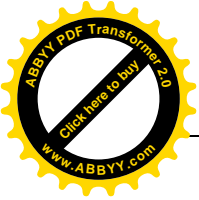
1. Барышникова Т. И. Педагогические условия развития способности к самореализации / Барышникова Т. И. – Хабаровск, 2002. – 186 с.
2. Волощук І. С. Науково-педагогічні основи формування творчої особистості / Волощук І. С. – К. : Педагогічна думка, 1998. – 160 с.
3. Каган М. С. К вопросу о соотношении симметрии и асимметрии как способов самоорганизации бытия / М. С. Каган // Языки науки – языки искусства. – М., 2000. – С. 47–52.
4. Надольний І. Ф. Філософія : навч. посіб. / І. Ф. Надольний, В. П. Андрущенко. – К. : Вікар, 1999. – 624 с.
5. Рибалка В. В. Психологія розвитку творчої особистості: навч. посіб. / В. В. Рибалка. – К. : ІЗМН, 1996. – 236 с.
6. Социально-культурная деятельность: Поиски, проблемы, перспективы : сб. статей / [под ред. Б. Г. Мосалёва]. – М. : МГУКИ, 2004. – С. 155–158.
7. Шаронин Ю. В. Психолого-педагогические основы формирования качеств творческой личности в системе непрерывного образования (синергетический подход) / Шаронин Ю. В. – М., 1998. – 107 с.

РЕЗЮМЕ

С. Г. Пишун. Педагогические условия развития творческой деятельности и самореализации студенческой молодежи в свободное время.

В статье рассмотрена актуальная проблема – разработка комплекса педагогических условий для эффективного функционирования и развития художественно-творческой деятельности студентов. Художественно-творческая деятельность студентов определяется как активная, целеполагающая, личностно и профессионально значимая деятельность, направленная на их эстетическое развитие, а также на творческое решение педагогических задач и личностное профессиональное совершенствование.

Ключевые слова: педагогические условия, художественно-творческая деятельность, самореализация, студенты, актуализация, потребности, склонности, способности.



SUMMARY

S. Pishun. The pedagogical conditions of development creative activity and students' self-realization during their leisure time.

This article is devoted to the actual problem-to work out a complex of pedagogical conditions, effective functioning and development of artistically creative activity of students. Artistically creative activity is determined to be active, purposeful personally and professionally important activity towards their esthetic development and towards creative decision of pedagogical tasks and professional self-perfection.

Key words: pedagogical conditions, artistically pedagogical activity, self-realization, students, actualization, needs, tendency, ability.

УДК 371.671.001.76:004.087

О. А. Поцупко

Донецький інститут залізничного транспорту

ЕЛЕКТРОННИЙ ПІДРУЧНИК У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті розглядаються й аналізуються основні елементи, структурна організація, переваги та недоліки, а також вимоги до електронних підручників у системі дистанційного навчання. Зосереджується увага на засобах створення електронних підручників, їх класифікації та аналізується роль системного підходу при створенні цих підручників.

Ключові слова: електронний підручник, дистанційне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, інноваційні технології, комп'ютерні телекомунікації, гіпертекст, електронне тестування, системний підхід.

Постановка проблеми. За останні роки розвиток інформаційних технологій зробив актуальною проблему модернізації системи освіти. Суть такої модернізації найбільше відобразилася в концепції дистанційної освіти, яка, завдяки такому глобальному явищу як Інтернет, охоплює всі верстви суспільства та стає найважливішим фактором його розвитку. Особливого значення така модернізація системи освіти набуває в Україні.

Дистанційна освіта – це індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, що відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання в спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. У процесі дистанційного навчання використовуються дистанційні курси – інформаційні продукти, які є достатніми для навчання за окремими навчальними дисциплінами [1, 11].

За вимогами Болонського процесу збільшується частка самостійної роботи студентів у навчальних програмах усіх дисциплін. Дистанційні технології навчання дають змогу забезпечити студентів електронними навчальними ресурсами для самостійного опрацювання, завданнями для самостійного виконання, реалізувати індивідуальний підхід до кожного